

IPAK VA ARALASH IPLARNI TURLARI VA ISHLAB CHIQRISH TEXNOLOGIYASI

Gofurova Sevara Utkurovna

Toshkent to'qimachilik institute ARM bibliograf

Annotatsiya: *Turli xil xususiyatlarga ega bo'lgan iplarning ko'p turlari mavjud. Bu tabiiy tolalardan yoki har xil kimyoviy shtapel tolalardan yasalgan sof yigirilgan iplar, bir nechta tolalardan tayyorlangan aralash iplar va to'g'ridan -to'g'ri burish orqali kimyoviy tolalardan yasalgan filamentli iplar bo'lishi mumkin. Umuman olganda, uni ishlatilgan xom ashyo, ipning diametri, yigirish usuli, yigirish tizimi, ipning tuzilishi va ishlatilishiga qarab tasniflash mumkin. Maqola shu ipak va aralash iplarni mohiyatini ishlab chiqarish texnologiyasini yoritib beradi.*

Kalit so'zlar: *polestri ip, ipak, tiftik, angora, lureks, poliamid.*

Ipakchilik sanoati - yengil sa-noat tarmoqlaridan biri. Asosan, tabiiy va sun'iy ipak tolasi, yigirilgan ipak, sintetik hamda har xil tabiiy va sun'iy tolalar birikmasidan ipak (shoyi) gazlamalar to'qib chiqaradi. Pilla chuvish (tortish), uning losidan ipak yigirish va to'qilgan gazlamalarni pardozlash ham I. s.ga kiradi.

Tabiiy tola asosan paxta va ipakdan iborat. Paxta tolasidan tikilgan ip yaxshi quvvat va issiqlikka chidamli. U yuqori tezlikda tikish va bardoshli presslash uchun javob beradi. Uning elastikligi va aşımmaya bardoshliligi biroz yomon. Oddiy yumshoq ipdan tashqari, paxta ipini kattalashtirish va mumlashdan keyin mumi va merserizatsiya bilan ishlangan ipak nurlari ham mavjud. Mum nuri kuchi va aşımma qarshiligi yaxshilandi, bu esa tikish paytida ishqalanish qarshiligini pasaytiradi. Bu qattiq va charm matolarni tikish uchun javob beradi. Merserlangan ip yumshoq va yaltiroq, uning mustahkamligi ham yaxshilangan va tutqichi silliq. U asosan o'rta va yuqori navli paxta mahsulotlarida qo'llaniladi. Paxtadan tikilgan ipni qayta ishlash uchun mahalliy tegishli uskunalar ideal qattqlikka erishmaganligi sababli, paxta ipidan qolgan taassurotni sindirish hali ham oson. Shuning uchun paxta ipining doirasi unchalik keng emas. Ipak ipi paxta ipidan yaltiroqligi, elastikligi, mustahkamligi va aşımmaya bardoshliligi jihatidan ustundir, ammo bu narxning zararli ekanligi aniq. U asosan ipak va yuqori sifatli kiyim tikish uchun javob beradi, ammo uning issiqlikka chidamliligi va mustahkamligi poliester filaman ipidan pastroq. Shuning uchun u sintetik tolali polyester ipning sonida keng qo'llaniladi.

Polyester, poliester elastik

Polyester ip yuqori kuchliligi, kichrayishi, yaxshi aşımmaya va issiqlikka chidamliligi tufayli paxta matolari, kimyoviy tolalar va aralash matolardan kiyim tikishda keng qo'llaniladi. Polyester filament, shtapel va polyester past elastik iplarga ega. Ular orasida poliester shtapel tolasi asosan har qanday paxta, poliester paxta kimyoviy tolasi, jun va aralash iplarni tikishda ishlatiladi, bu eng ko'p ishlatiladigan tikuv ipidir. Elastik polyester past elastik ipak ipi va neylon kuchli ipi sport kiyimlari, ichki kiyim va tayt kabi trikotaj kiyimlarni tikishda ko'proq ishlatiladi. Bundan tashqari, poliester va ipak sof poliesterdan moslashuvchanligi, porlashi va pishiqligi jihatidan yaxshiroqdir, shuning uchun ular keng qo'llaniladi va poliester va neylon ultra yupqa matolardan foydalanish uchun ajralmas hisoblanadi.

Iplar turlari

Paxta ipi- ranglarning keng assortimentiga ega bo'lgan tabiiy kelib chiqadigan iplarning eng keng tarqalgan turi. U yozgi kiyimlarni to'qish uchun tanlangan. Zig'ir ip- namlikni yaxshi singdiradigan, tez quriydigan va qisqarmaydigan bardoshli o'simlik iplari. Bundan tashqari, yozgi kiyimlarni to'qish uchun ham ishlatiladi.

Melanj ip- tabiiy iplarni turli to'qimalarning sintetik yoki metallashtirilgan iplari bilan bog'lash. Tabiiy jun ip issiqlik, elastiklik va yorug'likni yaxshi saqlaydi.

Jun ipning bir nechta turlari mavjud: tuya juni, tiftik, angora, kaşmir, alpaka. Odatda, jun ipga sintetik iplar (turli nisbatda) qo'shiladi va shu bilan uning xususiyatlarini yaxshilaydi. Gap shundaki, sof jun narsalarda g'altaklar hosil bo'ladi va mahsulotlar jozibadorligini yo'qotadi, shuning uchun hozirgi vaqtda toza junni topish kamroq va kamroq uchraydi. Ko'pincha u sun'iy tolalar bilan aralashtiriladi. Ular dekorativ aralash iplarning ko'p turlarini ishlab chiqaradilar: marvarid, tugunli, gulxan, lureks. Ipning tarkibiy tarkibi foizlarda yorliqda ko'rsatilgan. angora jun angora quyoningning pastki qismidan tayyorlangan. O'ralgan iplar mo'rt, ammo juda nozik va yumshoq, bu sizga havodor narsalarni to'qishga imkon beradi. Kundalik kiyimda angora junidan to'qilgan mahsulotlar tezda tirsak va bo'yniga o'chiriladi. Shuning uchun, sovuq mavsum uchun oqlangan bayramona narsalarni bunday ipdan to'qish yaxshidir, ular havodorligiga qaramay, issiqlikni yaxshi saqlaydi.

Sintetik ip- viskoza, akril, nitron. Ular juda qulay va chiroyli narsalarni yaratadilar. Sintetik ipning eng keng tarqalgan turi akrildir. Akrilning katta afzalligi shundaki, uning tolalari bo'yash uchun yaxshi mos keladi, bu bozorga keng rangdagi akril iplarni etkazib berish imkonini beradi. Akril ipdan tayyorlangan mahsulotlar teginish uchun yoqimli va yumshoq. Akril ko'pincha bolalar kiyimlari uchun tanlanadi, chunki u allergiyaga olib kelmaydi va yuvilganda qisqarmaydi. chiroyli ip- "o't", lentaga o'xshash, tvid, chekka shaklida va boshqalar. Ushbu ip ko'pincha pardozlash uchun ishlatiladi, lekin ba'zi narsalar undan butunlay to'qiladi. aralash ip tabiiy va sintetik tolalarning kombinatsiyasi bo'lib, bu ikkalasining afzalliklarini birlashtirishga imkon beradi. Aralash turdagi iplar uchun eng maqbul variant 75% tabiiy tola va 25% sintetikdir. Bunday holda, mahsulot, sintetika mavjudligiga qaramay, elektrlashtirilmaydi, shishasimon yorqinlikka ega bo'ladi va ipning yuqori gigienik xususiyatlari va kiyilganda qulaylik saqlanib qoladi. bambuk ip- viskoza ipning bir turi, u bambuk tolasidan tayyorlanadi. U paxtadan yumshoqroq va sifat jihatidan ipakka o'xshaydi. Bambuk ipdan tayyorlangan mahsulotlar bardoshli va gigiyenikdir. Ular namlikni yaxshi qabul qiladi va bug 'va havo almashinuviga aralashmaydi. Issiqlikda ular salqinlik va qulaylik hissi yaratadilar. Bundan tashqari, bambuk iplar tanada tirnash xususiyati va allergiyaga olib kelmaydi va undan tayyorlangan mahsulotlar chiroyli va olijanob ko'rinadi va bakteritsid xususiyatlariga ega. Ko'pincha bambuk ip paxta, poliamid, jun yoki akril ip bilan aralashtiriladi. ipak ip- eng qimmat trikotaj materiali. Ipak qurti pillasidan olinadi. Yupqa ipak iplar juda bardoshli bo'lib, ulardan tayyorlangan mahsulotlar chiroyli, teginish uchun yoqimli va o'ziga xos xususiyatlarga ega. Ular burishmaydi, namlikni yaxshi qabul qiladi, past issiqlik o'tkazuvchanligiga ega, ya'ni ular haddan tashqari issiqlikdan himoya qiladi. Ipak mahsulotlarini maxsus yuvish vositalari bilan yuvish kerak. Tabiiy ipak iplari juda qimmat va ko'pincha ular tashqi ko'rinishida farq

qilmaydigan sun'iy iplar bilan almastiriladi, ammo ulardan tayyorlangan mahsulotlar kiyinish uchun kamroq qulay va unchalik bardoshli emas.

Aralash ip - bu turli xil nisbatlarda polyester va paxtani o'z ichiga olgan ip, masalan PC 30/70, PC 40/60, PC50 / 50 (bu yerda P - polyester, C - paxta). Ip bardoshli, shuning uchun sun'iy material bilan aralashma yakuniy mahsulotni shakl va ko'rinishda saqlashga yordam beradi. Shuni ta'kidlash kerakki, tarkibidagi tabiiy tolalarning ustunligi iplarni gipoallergen qilib, terida qichishish xususiyati keltirib chiqarmaydi.

Ipak iplari (ipak tikish) Kuchsizligi sababli ipak iplari hozirda cheklangan (kimyoviy analoglar tomonidan olib tashlanadi). Qobiq filamentlari asosan ijro etish uchun ishlatiladi tekshirish ishlari va mashinada kashtachilik. Qalinligi, tabiiy ipak 33-sonli 33-sonli, qalinlashgan 33-sonli, 65-sonli, ingichka to'qimalardan (masalan, organza, shifon va hk) aralastiriladi (masalan, Organza, shifon va boshqalar). .); 33-sonli to'qimalarning o'rta qalinligida tugatish liniyasini o'qish mos; № 18 va 13 - looplarning dastgohlar va dona mashinalarni tikish va jun to'qimalarga pardozlash liniyasini o'tkazish uchun. Zig'ir iplari Tarpulin mahsulotlari kabi texnik maqsadlar va ichki iste'mol mahsulotlari ishlab chiqarish uchun mo'ljallangan; Poyafzalni (g'azablangan mahsulotda) o'rab olish, dantellar ishlab chiqarishda. Viskoz iplari Bilan tashqi ko'rinish Tabiiy ipak iplariga o'xshash. Viskoz iplarining o'ziga xos xususiyati nam holatda kuchni kamaytirishdir. Shuning uchun, tikuvchilik mahsulotlarida ular cheklangan miqdorda, asosan kashtachilik uchun ishlatiladi. Sintetik ip Sintetik iplar poliesterdan (Lavsanov) va poliamid (Kapron) tola tolalari va iplar va aralashmalarda ham poliamid (Kapron) tolalari va iplari ishlab chiqariladi. Bunday iplar kuchaydi va kam qisqaradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1.Razvadovskiy V. N., Opit issledovaniya kustarnix promislov v Turkestanskom kraye, T., 1916; Xafizov N. R., Shelkovodstvo Sredney Azii, T., 1969; Shyolk O'zbekistana (Sb. statey), T., 1971.

Abdumannop Ahmadaliyev, Nuriddin Musayev.

2. "O'zbek textile".